

Příloha k protokolu o SZZ č.....

Diplomant: **Pavla POSPÍCHALOVÁ**

Vysoká škola: PF JU České Budějovice

Katedra výtvarné výchovy

Aprobace: Učitelství pro ZŠ(Č-F)

Datum odevzdání posudku: 15.5. 2007

Vedoucí diplomové práce:

Doc. PaedDr. Jaroslav Toman, CSc.

.....

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

(téma)

Literární tvorba Ivy Procházkové v kontextu české příběhové prózy pro děti a mládež

Diplomantka sledovala záměr postihnout jedinečnost a objevnost prozaické tvorby Ivy procházkové určené dětem a mládeži, se začleněním do obdobného typového, žánrového, námětového a tematického kontextu.

Česká literatura pro děti mládež po roce 1989 je reflektována povrchně a torzovitě. V přehledovém biografickém a bibliografickém doplňku klade P. Pospíchalová akcent zvláště na spisovatelčinu významnou „dvojdou“ pozici v německé a domácí literární tvorbě. Gros diplomové práce spočívá v literárněvědné analýze a interpretaci jednotlivých děl v jejich lineární (chronologické) posloupnosti (podle roku českého vydání). Řešitelka si vytvořila interpretační schéma (algoritmický postup), zahrnující stručnou fabulaci příběhu, výkladový, úvahový a hodnotící komentář, ilustrativní textovou citaci a využití dobové kritické reflexe.

Diplomantce se daří všude tam, kde se snaží renomovaně a samostatně postihnout aktuální význam a smysl a osobitý přínos zkoumaných próz, umělecký svéráz a originalitu jejich obsahové (tematické, motivické) a formální (kompoziční a jazykově- stylistické) struktury vycházející přitom z vlastního čtenářského zážitku a soudu a z jeho kritického poměrování s exaktním názorem. Tento žádoucí přístup však uplatňuje sporadicky, nejzdařileji při interpretaci knih Eliáš a babička z vajíčka, Kryštofe, neblbni a slez dolů, eventuálně Pět minut před večeří. Oceňuji především nalézání souvislostí, kontextové propojování děl I. Procházkové s koncepčně, typologicky, žánrově, námětově a tematicky obdobnými prózami pro děti a mládež, nezřídka s užitím komparativního přístupu (zejména při rozboru knížek Pět minut před večeří, Únos domů, Karolína a Myši patří do nebe).

K pozitivům práce náleží i některé autorčiny dedukce a postřehy z kapitoly Typické znaky a motivy v díle I. P., v nichž prokazuje myšlenkovou kreativitu (týká se např. ztráty schopnosti dětské imaginace, pojmání domova a fantazie nebo objasňování motivu cesty). V závěru vcelku vystihuje specifický vklad prozaičky do moderní dětské literatury i

formativní působnost její tvorby na nedospělého čtenáře. Kladem je také využívání internetových zdrojů. Lze rovněž ocenit preciznost biografické a bibliografické přílohy, včetně iniciativního námětu pro pedagogicko-didaktickou aplikaci spisovatelčiny tvorby, byť do koncepce diplomové práce nezapadá.

Interpretace jednotlivých próz, v nichž převažuje deskriptivní dějová narace, charakterizace postav a postižení ideje, i zobecňující vývody vtahující se k jejich typickým znakům a motivům mají vesměs reproduktivní ráz. Jsou značně závislé na použité literárněvědné literatuře: koncepčně, myšlenkově, jazykově i stylizačně. Často převažují citované ukázky z interpretovaných děl na úkor spojovacích komentářů. Vyskytuje se tu i nepoměrně mnoho citací odborných, většinou z jediného pramene. Za vysloveně neetický přístup ke zpracovávanému tématu pokládám nepřiznané citace studijní literatury v rozsahu věty, souvětí a odstavce, jež nejsou ani graficky vyznačeny, ani uvedeny v příslušném odkazu pod čarou. Týká se následujících stran: 22, 23, 24, 25, 28, 38, 41, 50, 53, 57, 68, 77, 78, 79, 80, 81, 82 a další (zejména Urbanová, Čeňková, Reissner, internetový Portál aj.). V několika případech citace odkazují na nesprávnou stranu, např. citace 53 se vztahuje ke s. 104, ne 105, citace 56 ke s. 107, nikoli 106.

Připomínky k interpretacím:

Překonávání samoty je také hledáním vlastní identity. Libor se ocitá v postavení outsidera (Únos domů) – Novela Výjimečný stav od A. Rýdla není próza s dívčí hrdinkou (s. 53). Jejím hlavním protagonistou je patnáctiletý chlapec. – U Sovího zpěvu postrádám zmínku o kompozičních zvláštnotech, charakteristiku Gézy a dědečka. U devítiletého Kryštofa nelze hovořit o dospívání (s. 61). – V reflexi knihy Myši patří do nebe se objevují nesrozumitelné pasáže (s. 68). Proč sem autorka začleňuje i didaktické prvky? – Schází úvodní přehled klíčových motivů (fantazie, domov, cesta, hledání identity) a kritérium jejich výběru (s. 75, převzato od S. Urbanové). Hledání identity de facto tvoří společný základ pro zbývající motivy. Je tu opomenuta vývojová proměna a sebereflexe dětských hrdinů.

Kvalita práce by se nesporně zvýšila, kdyby pisatelka zvolila jinou klasifikaci a diferenciaci sledovaných děl, ne lineární, nýbrž typologickou, žánrovou nebo vycházející z věkových a receptivních předpokladů adresáta.

Do odborného stylu diplomantka neústrojně začleňuje prvky jiných slohů (prostě sdělovacího, řečnického, publicistického i esejistického. Dochází tak k nechtěným stylizačním nonsensům. Např. Za textem *se vznáší* boj proti předsudkům (s. 68). V celé knížce *vyplouvá za řádky* nutnost ... (s. 72). *Pootevřená vrátka* fantazijním představám (s. 76). Malá Strana *dýchá* historií (s. 78) aj.

Pravopisné nedostatky se vyskytují hlavně v interpunkci (chybí 37 čárek, převážně v souvětích, 10 čárek je nadbytečných). Práce by si zasloužila důkladnější jazykovou korekturu. Množství překlepů vede k nesrozumitelnosti textu.

Použitá literatura (prameny, monografie, sborníky, studie, stati) neodpovídá normě, absentuje v ní také řada údajů. Mnoho uvedených odborných titulů je nevěrohodných, není zřejmé, zda z nich autorka práce čerpala. Neměla by opomenout ani další prózu I. Procházkové: Konec kouzelného talismanu (Praha: Albatros, 2006).

Prezentované názory a závěry by mohly být vhodně doplněny a upřesněny studiem aktuálních literárněvědných publikací, jež v přehledu postrádám. Lze v nich najít i odkazy na další (chybějící) recenze interpretovaných knih. Např. Urbanová, S. a kol.: Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let XX. Století. Olomouc: Votobia, 2004. Obsahuje tyto studie týkající se řešené problematiky: J. Šubrtová: Fenomén outsiderství v próze pro děti a mládež, s. 123-131 (Hlavní výhra); Odraz handicapovaného hrdiny v české literatuře pro děti a mládež 90. let, s. 132-144 (Pět minut před večeří); Filozofizace literatury pro děti a mládež, s. 145-161 (Jožin jede do Afriky, Pět minut před večeří, Středa nám chutná); S.

Urbanová: Podoby dívčího románu a jeho recepce, s. 169-183 (Karolína). S dalších titulů: Urbanová, S. meandry a metamorfózy dětské literatury. Olomouc: Votobia, 2003, s. 217-250 (Soví zpěv); Urbanová, S., Rosová, M. Žánry, osobnosti, díla. (Historický vývoj žánrů české literatury pro mládež – antologie). Ostrava: FF OU, 2002; Toman, J. Současná česká literatura pro děti a mládež (Tvorba 90. let 20. století). Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2000.

Kopie ilustrací z přebalu interpretovaných děl je kvalitní, ale všichni ilustrátoři, kromě V. Pokorného, zůstávají v anonymitě, navzdory autorčině proklamaci o důležitosti ilustrace dětské knihy.

Přes uvedené výhrady tuto diplomovou práci **doporučuji** k obhajobě.

dobře

Návrh na klasifikaci diplomové práce:

Doc. PaedDr. Jaroslav Toman, CSc. v.r.

podpis vedoucího diplomové práce

V Českých Budějovicích dne 15.května 2007

Stupeň klasifikace	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
--------------------	---------	-------------	-------	-----------